

San 22 nan Setanburukalo- san 1994
A songo: DOROME 10 - N° 272

Kibaru

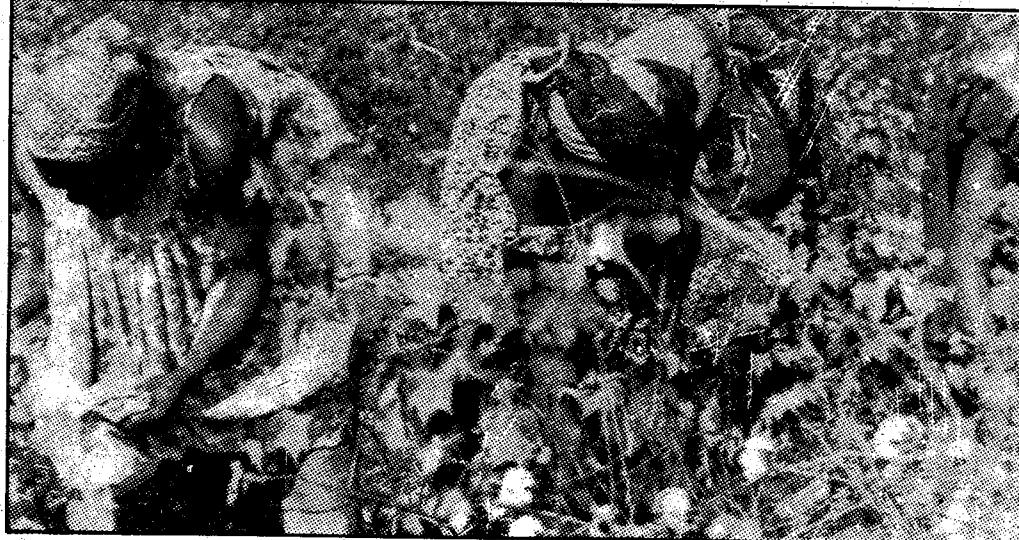
A bø bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 16.000
"AMAP" Kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw ni Sebenbagaw kuntigi : Nanze Samaka

Jekakumaw bøna fangaso ka baara nogoya

Kalo temennen «KIBARU» n°271 kono, a jirala ko Utikalo tile 15 laban kono, jekakuma kubønw labenna jamana marabolow bøe kono, walasa bøe k'i hakilinataw fo, sanko latemencogo wørew ka soro jamanadenw kunkanko gelen dow la. Demokarasi kono, fangaso de bøe bøe kunkankow latemencogow dajira jama la. N'olu ma taa jama jiminsira fe, jama bøe sigikafø nini fangaso fe. O yere bøe se fana, k'a sigikafø masinaw laben, walasa k'a yere bo bolo la, k'a yere kun nini, cogoya la, min bøe bøe lafiya. Ode kera nin siñe in na. Nka, bøe ma nogon soro kene kelen kan. A kera marabolo kundalako ye. O benna dow ma. A ma ben dow ma. O n'a taa o taa, a kubønw kera yøro bøe la, fo k'u laban ke wasakow ye. Akunbenw labenna jamana kunkanko gelen latomonen minnu kan, kunkanko fila børa olu la, minnu geleyara yøro bøe mogow ma, ka temen kunkanko tow kan. O kera lekoliko ni burudamekøye. Olu kørøfow cayara kosebe, k'a da jamanadenw, lekolidenw ani burudamew josenw kan, minnu ce ka jan nogon na kojugu. Nka, marabolo kelen-kelen bøe mogø sugandilenw sera ka ben kan kelen kan, lekoliko ni burudameko n'a ko tow la. Hali ni marabolow bøe ma kan kelen fo, fangaso ka baara nogoyara, bawo, a to tora hakilinataw jatemineye, k'olu fanba ta, ka kow latemén o sira kan. O wale yere kera a danma kuben ye, jamana kulu bøe ka cidenw yera min kene kan, walasa k'a ko ke jelenya ani tilennenya kono. Ciden mogø 300 ni k'o de tun b'a kuben kene kan. A baaraw kera Setanburukalo tile 7 n'a tile 9 furance kono, Bamako n'enajeso la, min bøe Badalabugu. A kuncelen ko, mogø minnu y'a ko bila wasa minen kono, o ka ca ni «føkojugu» mogowy kosebe. Obefaaamuya, bawo, kabini dñe dara, mogow sagonakow te kelen ye. Nka, kabini dñe dara, jama fanba bøe yøro min na, here ni lafiya bøe yende. Ode kosoñ, fangasom man kan kajalakiko wøre dayelen tugun, jekakumaw kuncelen ko, jama fanba hakilinataw kan.

Amadu G. Kante

CIKE JOYORO FARAFINNA KA NETAA YIRIWALI LA

Afiriki jamana minnu bøe sahara kono, n'o bøe wele ko keñekan, olu bilala yøreta kene kan, ka jigiya minnu t'u kono, o jigi caman karila, bawo, yiriwaliko minnu kofora, olu dow ma b'u siraw fe. Cike yiriwalibaliya b'o jigikarikow la. O de ye faantanya basigi, a jamanaw bøe kono. A jirala, ko faantan jamana 47 minnu lakodønnen bøe dñe dugukolo kan, ko Afiriki kelen dorøn niyøro nana ke jamana 32 ye, olu la. Dñe wariso «Banki Mønjali» min ye nin jatemine ke, o y'a jira, ko Afiriki jamanaw te bo nogø la, ni cike yiriwalibaliya kun ma nøfø, k'a bilama faamuya, k'a sininama nøsigiliko dababli, walasa sègen ka ban. Kabini lawale la, Afiriki ma yiriwalicogo wøre don, sènèko ni baganko ko. Søro nafamaw tun bøe ke. Dunkafa jøre tun te kabilatigi kelen si la. Farajew nana, k'u tile ke, ka taa, k'o to senna. Nka, kabini yøretaw kera, fangalamogøw ye sènèkelaw karaba nesin, sènèfen wørew ma, minnu te baloføn ye, n'u feereli nafa ka bon fangaso bolo, ka temen cikèlaw yørew kan. O b'i ko koori, dafu ani tiga. Olu de bøe labø, k'a t'u bayelema farajela, k'u ke bagiw ni borew ani tigatulu ye. Olu sènèli barikayara ka temen jo, malo, fini, kaba ani dugujukørøføn ni nakoføn kan, k'a soro, olu de y'an ka baloføn lakkaw ye. O ye gøleya don dunkafa la. Cike yiriwali nafolo bøe dantige san o san, nka, a nafolo bøe don da wøre de fe, wali fangalamogøw b'a dun. Cikèlaw mønèlen sigilen y'u bolo don u kono kørø, bawo, se tu ye... dabali tu ye !

(nø 7 ni 8)

Musow ni denw
lafasa sariyaw

(nø 3)

"KIBARU" ka nininkali :
Balikukalan
kununama n'a bilama

(nø 6)

Dakaro Sigikaf

Sigikaf do kera k'a damine zuluyekalo tile 18 na ka t'a bil'a tile 18 na, «BREDA» la, DAKARO (Senegali). Sigikaf in labenna Inesiko ni Inisefu de fe ka nesin yelema kuraw netaakun sabatili ma dugumakalanko siratige la.

Mogo minnu tun be kene in kan, o ye

kerenkerennenya na kalanminenw kan, sanko minnu be se ka na ni cogoya kuraw ye ka gelyabaw jenaboo kalanko hukumu kono. Jemukanw kofe, Poroze wooro jirala mogow la.

Poroze fole : Senegali fasokanw kalanni Senegali bajurufe duguw la.

Bakari Keyita, mogo fole, ja in numan fs kumana Kolonjeba dugukalansow kan

Inesiko ni Inisefu ka lasigiden ye, ani jamana minnu sen be kalanporogaramuko la, olu ka lasigidenwan ijkulukunnafonidilaw ni demetonkunnafonidilaw.

Inesiko ka lasigiden min be Senegali, an balimake Sobi, ale foloye kumata ka hakililajigin ke ka nesin lakolikalan fanga danyorow ma, ani dabali ni cogo kura minnu kakanka nini kado fara kalannadontaw hake kan.

Ngakutu Timote, ale ye kuma ta «BREDA» nemoogo togo la. Foli ni bisimilali kelen ko ka nesin sigikaf mogow ma, a y'a ka kuma sinsin mogo kalanbaliw hake kan, min ka ca kosebe farafinna, sanko togodaw la, ani dugubaw dafé desebagato sigidaw. Okofe, a ye jama hakili lada jomcen lajeba hakilina kan, ani layidu minnutara dije jamanaw fe ka nesin:

- kalanbaliya keleli ma balikukunda, sanko musow ;
- denmisew kalanni ma, sanko musomanninw ;
- Senegali Balikukalanko n'a kanw netaakun sabatiliko minisiri ka lasigiden. Momari SO, o ka dayeleli jemukan kono, a ka kuma bolila

Kalandenku fole min bora o porogaramu nu ma, otun ye futa kafo mogow ye, sabu kalan in kun tun ye dugumogow ka se k'u ka porozekow jenaboo (sene, galadon, kalali, nosimansin, sumankise mangasa...). Kofela de la kalan in sorola ka lawara ka se mogo werew ma : denmisew minnu si be san 6 fo 12, ani nesatige minnu si be san 13 fo 15.

Poroze filanan : Kolonjeba dugukalansow

Nin ye yelema kura do ko ye min donna kalanko la Kolonjeba serékili la denmisew lakisi demeton fe, min be weleko «Sewu we children» (Save the Children).

Demeton in ni Dugumakalanko minisiriso ni dugumogow kajekabaara konoana, kalansow jora duguw kono, minnu kono bee be dugu yere bolo. Kalanso naani fole minnu jora, olu dayelela san 1992 nowanburukalo la; o kofe kalanso 22 were jora, minnu ye baara damine san 1994; wa kalanso 36 were joli nesigilen don fana poroze fe, a ni demeton naani wereben minnu dayel san 1994-95 la.

Yelema kura minnu donna kalan na, olu be jirali ke kologirinya na duguw joyoro bonyali la kono jenaboo ni baara bolodalenw keli la. Yelema ninnu b'a jira fana ko kalan ketaw be tali ke dugu kow la, ko kalan be ke waatiw la minnu be ben kalandenw ma, ko mogo te segin kalanso kelen kan, ko wa mogo te bila.

Dugukalankow denmisenta be ke filankulu ni filankulu : k'a ta san 6 la ka t'a bila san 10 na, ani k'a ta san 11 na ka t'a bila san 15 la.

Poroze sabanan : Duguwsendonne musomanninw ka kalanko la Togodaw la Benen

Poroze nin be bila jinini ani waleyali hukumu de kono walasa ka cogoya sigi senkan, kun min na musomannin kalanbaliw be donniyaw soro, minnu b'a to n'u be uyereka netaakun nuka denbayaw ta sabati.

Poroze in donna dugu minnu kono, a b'a jini k'o yorow musomanninw ka kalanko gelyaw k'e : bangebagaw barni u ka kalan nadon ma, kalan matarafabaliya musomanninw fe, seginni kalanso kelen kan.

Poroze daminen san 1993 zuluyekalo, wa a nesinnen don musomannin 200 ma, minnu ma kalan walima n'ukakan majanya, n'u si b'a ta san 8 fo 15.

Kalan be ke kan minnu na, olu ye sigida kanw ye.

Poroze naaninan : Tositan kalanporogaramu (Senegali)

Porogaramu min labenna Tositan Demeton fe, ani Inisefu ni Kanada ni Senegali goferenaman ka jekabaara kono, o kun ye ka kalan numandi balikuw ni nesatige ma, ani kalanminen numanw, minnu b'a to n'u be se k'u jo n'u yere ka dijetigie ye.

Porogaramu in ye kalanso wooro de ye, minnu dantigera kalandenw ka jen kono ka da u ka haju gelenw kan.

Kalan labencogo n'a taacogo dantigera ka ben ni san waatiw ye. Porogaramu donna kolidi mara dugu 19 kono san 1989, wa kabini san 1992 feburuyekalo a lawarala ka t'a fe fo ka se dugu 56 werew ma, ni demeton werew ka deme ye, sen

Iuwi ni jurubeli ani Cesi maraw la.
Poroze duurunan : Baarakalanyoro

«Laadilikan numan» (Togo)

«Laadilikan numan, o ye baarakalanyoro (ateliye) ye, min dayeléla san 1984 zuwenkalo la. A dabora ka kalan kecogo lagalabuya ani ka feere numanw di a ma minnu b'a to jamana geleya caman be jenabo.»

«Laadilikan numan» be donnikalan ni baarakalan di kalandenw ma san naani kono.

A ka kalan be tali ke baara suguya caman na : negelabaara, jirilabaara ni sudeli, tolibaara ni pendiri, kurambaara, fugambaara, sojo, ani baara caman werew...

«Laadilikan numan» be mogo ta konkuru de la. Denmisén minnu b'o ke, o ye minnu si betaan san 14 fo 18 na, n'u ye kalanso saba ke ka soro ka don lakoli la.

Poroze woornan : Tusen Luweritiri Kalanyoro (Benen)

Ale dayeléla san 1990 Okutoburukalo la. A jokun ye ka do fara kalandenw ka dontaw kan ani ka kalan di u ma, min ni farafinna, kerenkereennya na Benen, cogoyaw be nogon ta, soro ani hadamadenya siratige la.

Nin poroze wooc bee jiralen kofe, sigikafolaw ye fen werew ke, k'a ta hakilinafalenfalen na ka t'a bila Tositan yere poroze baara kelenw lajeli la.

Kunnafonidilaw ni karamogow ka jekabaara

Kunnafonidila mogo duuru minnu ka baara jesinnen don kungokonemogow kunnafonili ma, ka bo Mali ni Benen ni Nizeri ni Burukinafaso ni Lagine, olu tun be Dakaro sigikafokene kan. Uye laseli numan do ke kunnafonidilaw ni karamogow ka bolodijogonma baara kan, min nafamayorow file :

- jukorokalan yiriwali
- ka somogowladusu udenwdonniko la lakoli la fo ka taa s'u ka kalan dafali ma.

O waleyali siratige la, kunnfonilaw k'u sago ye

- bolidijogonma ni jekafni jekake sinsinni ye u ni duguma karamogow ni jecogn ce.

- Kunnaafonidila d'ow sugandili k'u jesindugumakalankow jenabolima.

- Seben nafamaw falen-falenni kungokonokunnafonisebenwni jecogn ce ani kungokono arajow ka laseliw ka bojamanaw kono, minnu ka cidenw tun be Dakaro sigikafokene in kan.

npogotiginin furunafolo ye sefawari 10.000 ye; musofurulen koro, hali ni bawalanindon, ota ye sefawari 5000 ye. Nka, o na taa o taa, Mali kabilia dogoman ka laada korow ma wuli halisa furuko la. O laada d'ow yere geleya be se ka muso ke jonye furuso kono.

Mogo faamuyalen ninnu ka foli la, mogo caman de be yan, minnu ma cew ni musow damakejeli faamuya sariya la. Kenekanko dun don, bawo muso be ce joyoro fa du ni dugu ni jamana kunko bee la, fo n'o y'a soro kunko don, min, b'a b'a ka musoya sawura la, k'a bali a ka muso walew tiimeli la. Muso be se ka du kunkow jenabo ni ce desera; a be se ka furusa jini a ce fe, n'a te se k'a yere joyoro fa du kono; a be se ka ke dutigi ye ni a furuce taara waatijan taama la, wali ni fen y'a soro min be se k'a bo hadamadenya sawura la, o kera banajugu ye walima kasoladon.

Min ye denmisénw lakanani sariyaw ye, Madeleni MAYIGA y'a jira ko Mali kono den bee lajelen ka kan ni togoda ye, hali n'u faw n'u baw ma lakodon, hali n'u tompona namanton kan. O tu bo malidenya la. Namogodenya t'o la sanko halaladenya.

Madeleni ka foli la, malidenw bee ka kan ni kalan ni ladon kojuman ni lakananiye. Langatali suguya caman be yen, okeli denmisénw, okonnem don sariya fe Mali kono. Ni kiiri ka kan ka boli funankeniw kan, se te minnu ye, fangaso be surunandonna d'u ma, walasa k'u lakana sariya hukumu kono.

A jirala ko Mali kono, baara kologirin caman be yen u be denmisénw don min dafe, k'a soro u si ma s'o ye folo. O fana dagalen te sariya la.

Segu laje in min labenna Mali kejereye jekulu d'ow fe, i n'a fo «OMAFES», ni «SEFEDEMU» ni «ADAKI» ni Kanadajamana kejereye demeke jekulu «S.E.S.» ka deme ye, a kuncera ni kuma nafama caman ye minnu ka kan ka waleya kunnafonidilaw ni Mali musow ka yiriwali jekulu wbee lajelen ni kejereye ciyakedaw bee ni jecogn ce denbatigw n'u denw lakanani sira kan. An bena o wale d'ow walawalan aw ye «KIBARU» nataw kono.

Basiriki TURE
 «KIBARU» kunnafonisebenna
 Bamako (Mali)

Musow ni denw lafasa sariyaw

K'a damine alamisadon, san 1994, Utikalo tile 25 ka t'a bil'a tile 27 la, laje do kera Segu min tun jesinnen don kunnafonilaw lafaamuyali ma Mali musow ni denw lafasali sariyaw kan. Tonsigi in jemogoya tun be Mali mara 4 nan, n'o ye Segu ye, o goferenere laadilibaga do de bolo Mace Pileya. Mace Pileya k'an be don min na, i kobi, musow n'u denw lafasa sariyaw tiimeli kojuman te an balimamusow doren kunkow ye; nka a be min fo musow ye, u k'a don k'u te se k'u lafasa sariyaw soro, u yere k'o. O koro be kene kan, bawo musoya te mone ye; nka musolankolon deb'a ke mone ye, k'a masorohali n'o ye kulusi don a te mone bo.

Kabini lawale la fo sisan, farafinna seleke naani bee la, muso ma file fosi ye, bolokofefen k'o, sete minye, n'a ka dinlatige bee semejiri ye a fa n'a balimakew n'a ce ye.

O bee n'a ta, Mali ka yere mahoronya

ta san, 1960, a jirala jamana sariyasabebnabakono kodanfaramintun be cew ni musow ce, o wulila; ko hadamaden bee ye kelen ye; u bee damaka kan sariya la; ceya ni musoya t'o la.

Madamu Fatumata Danbele JURUTE, n'oyesurunadonna ye Mali Tiribunaliba la, ani Madamu Kulubali Madeleni MAYIGA, n'o ye denmisénw ka kiiritigela ye Mali la, olu mogo filia y'unen don musow ni denw josariyako la Mali kono, k'a kunkun n'a jenjen be ton kunnafonidilaw koro.

U ma nogo to foyi la. U y'a jira ko jamanasabebnafamaw bee kono, joyoro kerenkereenni labilalen don musow n'u denw lafasali kama. Nka, an ne be min na o waleyali siratige la, oni seben nafama kofolen ninnu konoko ka jan, i ko jegejalan ni baji.

A jirala tonsigi in kumateremelaw fe, ko misali be se ka taa furu sariyasabebn kan. A jiralen don nin kono, ko

Kibaru Kanubagaw n'a kalanbagaw kuma yoro

Ka bo Sirakorola

Burama Sidibe, ni balikukalan karamogo don sirakorola «CAR» la, o ye bataki do ci KIBARU jemukan min be ke jumadon poyikanpoyi sen fe, ale b'a fe o ka yiriwa ka t'a fe.

A ko, n'an ye jatemine ke, a be san caman bo, jemukan in b'a cogo koro la, i n'a fo : foli leterew ni samiyé cogoya duguw kono, o batakiw n'u jogonnaw doron de be kalan juma o juma. A k'o kunnafoniw man dogo, nk'a ka d'ale ye, an ka ko kura dow don jemukan in na, i n'a fo :

- kalo o kalo, jumadon kelen ka ke foli sebenw kalandon ye;
- kalo o kalo, jumadon kelen ka ke samiyé ni forow ani sigidaw kunnafoni sebenw kalandon ye;
- don tsw be se ka ke kalan werew kunnafonididon ye, i n'a fo :
 - . poyi kalan
 - . masalabolo kalan
 - . dönniyajinini kalan
 - . kuma koromaw
 - . baara kalan min kera, walima minnu bolodalen don.

Sidibe ko ninan samiyé cogoya ka ni kosebe sirakorola. Sanji nacogo ka ni cogo min na, suman caman fana cogoya ka ni ten.

Halibi, ale b'a nini jamana nemogow fe, uk'anka kanw kalannidonda la kosebe. A k'a bena san saba bo jamana nemogow te ka balikukalan k'u kunko ye. O taamaseere te dowerye, arajo kunnasebenni te ka ke bilen, wa min kera san 1993 la, o ma sira soro, bawo halisa a jaabi ma fo. O ko sugu n'a jogonnaw te mogo nimisi wasako ye. Bamanankan kunnafonisebenw cayara, nka utekasan. Burama Sidibe k'ale hakili la, feere de ka kan ka tige,

k'u dogoya k'a to to «KIBARU» ni «JEKABAARA» ye; nka olu fana ka bo, u bowaati la kalo o kalo.

Ak'an ka kan k'a don ko Mali ka bonogola sira numan teliman de y'an faso kanw kalanni ye. N'o ma resoro, an be meen miniminsaalo la.

Burama Sidibe k'a ka foli be «KIBARU» baarada mogow bee ye ani a kanubaga numanw.

Burama Sidibe Balikukalan Karamogo Sirakorola «CAR» la (Kulukoro)

Ka bo Fiyena

Siyaka Kumare ka bataki ye nin ye ka bo Fiyena. Numuke ko sefawari fanga binni min kera ninan, o kera sababu ye ka geleya caman lase senekelaw ma; ka d'a kan cikelaw ka baaraw te taa fen minnu ko, i n'a fo senekeminew n'u jogonnaw, o bee songo geleyara k'a soro fen mafara no songo kan senekelaw bolo.

O temennen ko nogo ni posoni ni bin fagalawne bee da geleyara cikelaw ma.

Siyaka Kumare ko jamana fangaso y'a fo ko sefawari barika dogoyali bema ke sababu numan ye cikelaw ma, nka halisa senekelaw ma fen ye folo de! Min farala nogo fana songo kan, o ka ca kosebe. Siyaka Kumare k'a be Baba Ture fo guni ani Bamu Sinayogo ni Negata Kulubali

Siyaka Kumare
Fiyena (Kulukoro).

Ka bo Diyo - Buwatubugu

Jenebu JARA, Setu JARA, Sanata JARA ani Adamu JARA, balikukalanden jolenw ka bo Diyo - Buwatubugu.

U k'u nisondiyalen be nin bataki in seben,

k'u ka dugu musow ka baaraketa dow da Kibaru kalanbagaw tulo kan.

Ton do be Diyo-Buwatubugu, dugu musow bee faralen don jogon kan min kono.

Ton in ka baara dow file : tilema fe, u be nako sen, ninan ta kera jaba ye ; Samiye o samiye, foro min b'u bolo, n'a bonya be se taari kelen jogon ma, u be fen senetaw falen-falen o forokene kan, i n'a fo : keninge, sajo, koori.

Diyo-Buwatubugu musow ka tonforo baara donweye tile fila ye dogokun kono. U k'u b'a da, u ka dugu lamini mogow bee tulo kan ko baarakeminan do b'u bolo, n'o ye najalan ye ni dow k'a ma ko «sesuvari». A be fen caman ja, i n'a fo : jaba, tamati, sogo ani fen caman werew.

Diyo-Buwatubugu musow k'u be wele lase bee ma, ni mogo o mogo b'a fe ka fen o fen ja, o tigilamogo ka se n'a y'u ma.

O temennen ko, batakisebenbagaw k'u ka foli be u ka ton musokorobaw bee ye.

Ka bo Jumansana

Sefawari barika nagasili kera sababu ye, ka magonefen bee songo yelen. Bee b'o kalama. Agelya be dugubaw kono, kuma te cikeduguw ma. An balimace Dajigi FONBA, n'oye Jumansana dugu animateri ye, FANA marabolo la, o ye letere do ci «KIBARU» ma, a wariko geleya yoro do kan, min kelen be k'a dabali ban. A letere konokumaw file : «Nedajigi FONBA be kuma wariyelema de kan, ni dow k'a ma ko dewaliyason, n'o ye tilance boli ye Sefawari barika la. Dow y'a faamuya, dow m'a faamuya, bawo, dow be ka furu nafolo caya, ko sefawari dewaliyera. E! N'badenw, ka furu nafoloba dewaliye, ka buranke sonwari dewaliye, ka buranmuso sonwari dewaliye, k'a waribe di muso

Sariya : Alamani

Dije yoro bee la, kiiritige be bila bolo fila de kan. A folo ye jo dili ye jotigi ma, an'o kunnawolo n'a musakaw, minnu be se, ka y'a kow la. A filanan ye jalaki dili ye, jalakitigi ma, an'o nangiliw. Olu suguya ka ca. A do la, kasoladon te warisara bali. Obee be b'a sira fe. A do la, kaso be ke, k'a soro, wariko t'a la. A do fana la, wari de be sara, nka, kasoladon te ke. A kera cogo o cogo, kaso kuntaala, wali nafolo kasabi, olu be tali ke walejugu kelen kologirinya de kan. O be faamuya, bawo, mogo min ye sonyali ke, ani mogo min ye yorojeni k'u kari, wali mogo min ye fagali ke, olu nangilicogo te kelen ye.

O kama, u ka kaso kuntaala, wali, u ka nafolo sarata kasabi fana te se, ka ke kelen ye. Sariya de be nangiliw hake jate mine, ka tila, ka kiiritige wari dantige, k'a masoro, nangiliwari ye fangaso ta ye, a to ye sariyaso yere ta ye, wali, bin kera mogomin kan, k'a tonogansan. A fen bee faranfasiyalen be sariyasaben kono, cogo la, nanbarako te se, ka ye min na.

Ola, ni mogo min ma jen n'a nangilicogo ye, sariya b'o yamaruya, k'o dajira kiiritigelaw la. Ofana latemencogo dantigelen don. Nka, a laban ye nangili ye, k'a da walejugu sabatili kan.

Kibaru Kanubagaw n'a kalanbagaw kuma yoro

somogow ma. O tuma la, olu den bëna balo cogo di, a furuso kono, k'a soro wari bëe dira a somogow ma ?» Nin ye Dajigi FONBA ka letere kono kumawye. «KIBARU» bë fen min jira a la, o ye sariya ye, min ma yelema don furu nafoloko la, kabini sefawari dewaliyera. Otuma la, a b'i cësiri cogo min na, walasa an'a buranw ka jogon faamuya, a yere ka kan k'o dòn. Letere sebenbaga : Dajigi FONBA, Animateri Jumansana, Fana (Mali)

Ka bë Mamaribugu

Nowoli Konare ye bataki do ci «KIBARU» la, k'a be dooninfo furu kan, i n'a fo min ye musofuru ye bi burusi duguw kono. A k'an be yoro min na bi, kanu be fan bëe. Nk'a ka girin yoro dòw la ka temen furu yere kan. Woro be bë furu la cogo min na, woro be bë kanu na o cogo kelen na. U be se mansaw ma, k'u nana u denmuso nofe, o woro be di cogo min, mansaw b'o mine ten; nka a ka c'a la, o b'a soro denmuso furulen don k'a ban.

Muso be taa kalo duuru ni kalo wooro jogon ke san o san a furuce bara. O ko, a be segin a faso la. A seginni waatiw kono a faso la, e min y'a furuce ye, n'e taara a mansaw fe yen, k'u k'a sing'i ma, a ka n'o su baroke. Somogow yere b'a fo, k'u denmuso taara baroke yoro a kamalen bara, wa u te taa a wele fana. N'iyere ye kara b'i yere la, ka taa i muso namaake ka «geren» (baroke yoro) na, k'i be t'imuso nofe, n'i m'ijja a kamalen b'i bugo.

Nowoli konare k'o ye fen ye, min cekajugu cosebe olu fanfe, bawo olu ka dugulamogow ma dege fangasola furusiri la.

Otaa-ka-segin kono, muso dòw be kanu kono soro, wa e min ye furuce ye, e te se ka ban muso in na, k'a da furu sira koro kanu kan.

Ale hakili la, nin wale jugu in sera dabila ye, bawo n'an ma taa ne ka kun tow la, an man kan ka segin ko.

A ka foli be arajo ni kibaru baarakelaw bëe ye. Ama ninen Musajan konate n'a dogow k'o. A ka foli kerénenkenne be ka t'a ka «gerennaden» - bëe ma : Mamaribugu, Basabugu ani Sikoro.

Nowoli Konare
Mamaribugu - Negela (Kati -
Kubeda).

Ka bë Bugukorola

Musa Sayibu KANE, balikukan karamogo ka bë Bugukorola, Kénénkun, Kulukoro, o ye bataki ci KIBARU jemogosola, k'a kanisondiya jira kosebe, k'a da sanyelémäseli jenaje kan, n'o ye Balikukan togoladon seli ye.

A k'o dogolen te mogo si la k'a fo ko san o san, setanburukalo tile 8, balikukan donba gintanw be ke dije seleke naani bëe la.

Jenaje in dun te jenaje gansan ye, sabu a be boli taasili ni hakilijagabo de kan, in' a fo : ketaw, fotaw, yetaw ani mentaw bëe be min na. Nin bëe b'a sementiya ko f'an k'an kofile kalanbaliwla; bawo kalanbaliya be na ni tjeneni min ye ani kalan be jeli min ke, ka nafa ladon, an b'olu da jogon koro k'a lajeji jemajolen na, an be sin ka bana caman ye ten kalanbaliya dibi la, i n'a fo fiyen, dusukungeren, sëgen ni jani ni degun ani tooro ni jore ani hami. Fura min be nin bëe lajelen na, o ye kalan de ye. O tuma, an balimaw, aw kana kalan gundo dogo, Ala m'a dab'o kama. Kalan ye kene de ye. Kalan ye yeelen de ye. An balimaw, a'y'aw ka kalanw feeré nafa la, min b'aw n'a sanbaga bëe kan.

Kalanbali k'i timinandiya kalan nofe. Kalanbaga k'i timinandiya ka kalanbali kalan.

Musa Sayibu Kane
Balikukan karamogo
Bugukorola-Kénénkun (Kulukoro)

Ka bë NPeseribugu

Nin ye Mamadu Jara ka seben ye ni animateri don NPeseribugu. NPeseribugu ye dugu ye, min be Masantola mara la.

Mamadu Jara ko tonsigi do kera u ka dugu kono sigidaw lakanani kadara kono. Senekelaw ni jamana jemogow benna ko la, tonsigi in ka feere bolodalen tiimecogo kan.

Sigida lakanani te doweré ye, an ka sigidalafenw lakanani an'u labaariali, walasa an be se ka nafa sör'ula cogo min na. O sigidalafenw be se ka ke baganw, jiriw, dugukolo ani ji ye.

Mamadu Jara y'a jir'a ka letere kono, k'a b'a fek'a hakilinata di «desantaralisason» koro kan. Ale bolo «desantaralisason» te doweré ye, dugu minnu be dance bo, o duguw be je ka sigi, k'u ka sigidaw

baaracogo hakililaw ta u yere ni jogon ce, ka soro u ma se komandan ma. Un «Porosewu» be je ka baaraw boloda. A k'o de ye jamana jemogow haminanko ye bi Mali kono, ka fara an demebaga farajew ta kan.

«Porosé» minnu ka baara jesinnen be sigidaw lakanani ma, olu y'a ye ko n'iye dugu kelen ta, k'o sigida lakana, ni kerefe dugu sen t'a la, k'o be na ni geleya caman ye.

Jaraké y'o misali dodi. Ako ni «porosé» min ye dugu kelen baganw furaké, n'o kerefe dugu baganw ma furaké, olu be laban ka bana bila furakelenw na, waati wére.

Mamadu Jara be foli bila NPeseribugukaw ma, Masantolakaw, kolokanikaw ani kibaru Kanubagaw bëe lajelen ma.

Mamadu Jara
Animateri NPeseribugu
(Kolokani Kubeda).

Ka bë kula

Dirisa Fonba ye bataki ci Kibaru jemogoso la min kono file : Ale bangera Kula dabala san 1960. A face togo ko Adama Fonba; a bamuso togo Mineta Balo. Dirisa Fonba ye balikukan karamogo ye Kula. Ako balikukan de ye «KIBARU» kanu don ale la kabini san 1984. A ka jinita ye faso kanw kunnafonisëbenw yiriwali ye.

A y'a jira ko KIBARU jemogoso y'a nini a kanubagaw bëe fe cogo min, ale ben'o waleya ni nsanaw ni nsiirinw ni ntalenw ni kuma körömw ciliye kunnafonisëben nafama in ma.

Dirisa Fonba k'a be wele bila malidenw bëe ma, minnu ma kalan suguya si ke folo, u ka wuli joona k'u fakanw doro kelen kalan, bawo kalan de be mone bo hadamadenna, dijelatige yelembolow kan.

Dirisa Fonba
Balikukan karamogo
Kula (Joyila kubeda).

Balikukalan kununama n'a bilama

«KIBARU» ñemogoso ye Balikukalan ñemogoso mogo faamuyalen dɔ, ni nininkela don an wolokanw dondalali siratige la, NDO SISE nininka kuma damadow la, minnu be balikukalan kununama n'a bilama kan.

Nininkali fɔlo: Dakuruŋe damado, an b'a ñin'i fɛ, i ka dɔɔnin fɔ «KIBARU» kalanbagaw ye, balikukalan daminɛ kan Mali la.

Jaabi : Balikukalan kɔrɔ ye mogɔ ka se ka kalanje, jate ani səbenni ke kabini Mali ye yəremahoronya sɔrɔ, a y'a janto a denw kalanni na.

Nka, a y'a dɔn ko lakɔlikalan tɛna se ka ko bɛe ñe, o de kosɔn, fanga kɔrɔ, n'o tun ye "Erediya" ye, o ye aradiyolakalan daminɛ n'o kalanden tɔgɔ tun ye ñolo ye. A kɔlsira k'o kalansen keli tubabukan na, k'o ye geleya ye. O y'a sɔrɔ ñogonyeba dɔ kera Teheran, san 1965, min y'a jira ko balikukalan ka kan ka baara keli ñogoya. Sɔrɔ yiriwali nana ke balikukalan kun ye. Walasa o ka se ka ñe sɔrɔ, a kalan yəlemara an ka kanw na. Ñemogoso dɔ fana sigira o baara kama n'o ye balikukalan ñemogoso ye san 1965.

Nininkali filanan : N'an ye Mali kan kelen-kelen ta, balikukalandenjolen joli be sɔrɔ a kelen-kelen na ?

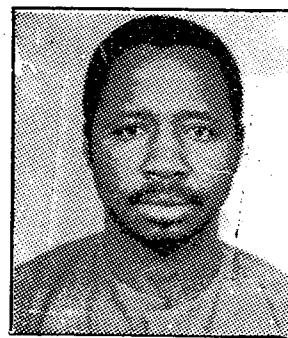
Jaabi : An be yɔrɔ min na, an b'a dɔn k'a fo ko mogɔ baa keme b'a la ka balikukalan ke. Minnu kera kalandenjolen ye, olu be taa baa bi saba ni kɔnɔntɔn na. Balikukalan be ke kan caman na : bamanankan, fulakan, kɔrobɔrɔkan, burudamekan, marakakan ni kasonkakan.

Bamanankan de kalanbaa ka ca ka temen kan tɔw kan nininkelaw y'a bisigi k'olu be baa bi duuru bɔ bi.

Nininkali sabanan : Mali kanw ñinini be hake jumen na sisan ?

Jaabi : Kabinis san 1965, nibalikukalan ñemogosoba jora, ñinini be ka ke Mali kanw bɛe kan.

O ñinini de sababu la, signidenw sera ka sɔrɔ kan tan na.

Okantun ninnu maben gafewdilanna, ka tila ka dañegafew njategafew dilan. Don o don dɔ de be fara o kanw dɔnni kan.

Nininkali naaninan : Mun na, aw y'a ñini ka Mali kan dɔw signidenw ñen ñogon ma ?

Jaabi : Ñininikelaw y'a jira ko a ka ni signidenw kana mabb ñogon na kojugu. Okunye mun ye ? Bɛe b'a dɔn ko Mali kɔnɔ, mogɔ caman be yen, minnu be kan caman fɔ. Ni signidenw ye kelen ye, mogɔ min be se kan kelen səbennina, kantow səbenni be ñogoya o tigi ma. Okɔ, n'an ye signi sugu dɔw ta minnu te sɔrɔ mansin kan o be kanw səbenni geleya, k'u segin kofe.

Nininkali duurunan : Kibaru kalanbagadɔ k'a y'a kɔlɔsi, ko k'a daminɛ jamanakuntigilafɔka taa se depiteso kuntigim, u bɛe b'u ka jemukanw ke tubabukan na; wa o temennen ko a k'an ka foroba ciyakeda səbenw bɛe be kan na, an ka jamanadenw fanba te kan min men. A b'a fe k'o kun dɔn.

Jaabi : N'i y'a ye halibitubabukalande ye an ka ñemogow ka kan fɔta ye, a sababu bora sariya de la. Sariyaba min be jamana ko bɛe latige n'a be fɔ o ma «Kɔnsitusiyon», o kɔnɔ, tubabukan de ye kanyamarualen ye Mali kɔnɔ baara bɛe be ke min na kubeda bɛe la. O b'o cogo la kabini tubauw y'an mara fo bi.

Sisan, bamanankan kɔni be fɔ mogɔ

caman fɛ, nka ko saba b'a bali ka tubabukan jɔyɔrɔ fa :

a) a folɔ ye ko hali bi gafew ma caya ka jamana bɛe labɔ bamanankan na;

b) a filanan ye ko mogɔ dɔw be Mali kɔnɔ bi minnu te son kan kelen ka ta ka bila tɔw ñe ;

c) a sabananye ko a manditubabuw ye kan were k'u ka kan dan u ka jamana maralen kɔrɔw kɔnɔ.

Nininkali Woɔronan : Balikukalan ye noba bo Mali kɔnɔ, o temennen ko an ka kalandenjolenw fana ka ca, nka o n'a taa bɛe, gafe ñenama dilannenw te sɔrɔ an ka gafefereeyɔrɔ ni gafemarayɔrɔ la ?

O be se ka lakali cogo di ? «Balikukalansoba dun b'a fe ka mun k'o siratige la ?

Jaabi : N'i y'a ye an ka kan gafew te feere gafereereyɔrɔ kɔnɔ, kun fila de b'a la :

- Wari caman te goferenaman bolo ka se k'u lacaya ani k'u di mogow ma fu walima sɔngɔ ñogon na ;

- Baarada minnu b'a gafew dilan, olu yamarualen te ka feere ke. Jagokelaw dun bolo tonɔ te feerefɛn o feerefɛn na, olu te o jago.

Nka mogɔkalannenw be ka caya ka na cogo min, do bɛna fara gafew sanni kan.

Kɔnɔya

Manaka

- I be manaka fura tige k'a tobi ki ko n'a ye sɔgɔma ni wula ni sayi nɔremuguman b'ilà, k'a sɔrɔa ma bo i ne kan a be ke sababu ye, k'o ñogoya.

Ni b'a te den saliya ka bɔ, i be manaka fura tige ka bilengerec fura tige k'o tar a kan k'a tobi ka den ko n'a ye, a b'a kolo geleya.

Ni kulusijalasiri be mogɔ min na, i ka manaka dili bɔ ka sulasizan dili bɔ ani fizan dili, k'u tobi k'i ko n'a ye. A b'i ka bana ñogoya.

Dauda Jara

CIKEJECJ FARAFINNA KA NETAA YIRIWALI LA

SENE DE FOLOLA, SENE DE BE LABAN

Cikelaw ka yere mine dadigira fangaso la, ka temen u yere kan. Olu ka segen, u ka kongo n'u ka minnogokunn'ula. Nka, koori ni dafu, tiga ni malo, olu soroowdogoyaliko joku ma kun fangaso la. O be faamuya, bawo, olu de ye fangaso ka wari soro da ye, cikelaw kakan. O de nana ni senebolofarako ni senejekuluk ye, walasa ka senefenw be lajelen soro li damakeje, cikayorow be la. Cike yiriwaliko bilama b'o bolo de kan. Nka, tilance boli min kera Sefawari barika la, n'o ye «dewaliyason» ye, o kera sababu ye, ka cikelaw magonefenw songow gelya kosebe, n'o te, soro min be ka ke koori ni baganw na, kabini «dewaliyason» kera, o be cikelaw segensara bo. An be waati min na sisan, a be se, ka fo, ko cikelaw bolodara, k'u sengensara bo. An be waati min na sisan, a be se, ka fo, ko cikelaw bolodara, k'u ka kow latemenni t'u yere bolo. Cew b'uta la, musow b'uta la. Bees nesinnen b'i ka baara ma, i ko senekelaw, bagantigiw, jiriden forotigiw, nakotigiw, monnikelaw ani bololabaarakelaw. Jamana te se, ka da jamana ma Afiriki kong, bawo, coko o cogo, baara kekunye waride ye, fosi te renabo min ko, n'a soroli ye, fosi te renabo min ko, n'a soroli de be hadamaden la.

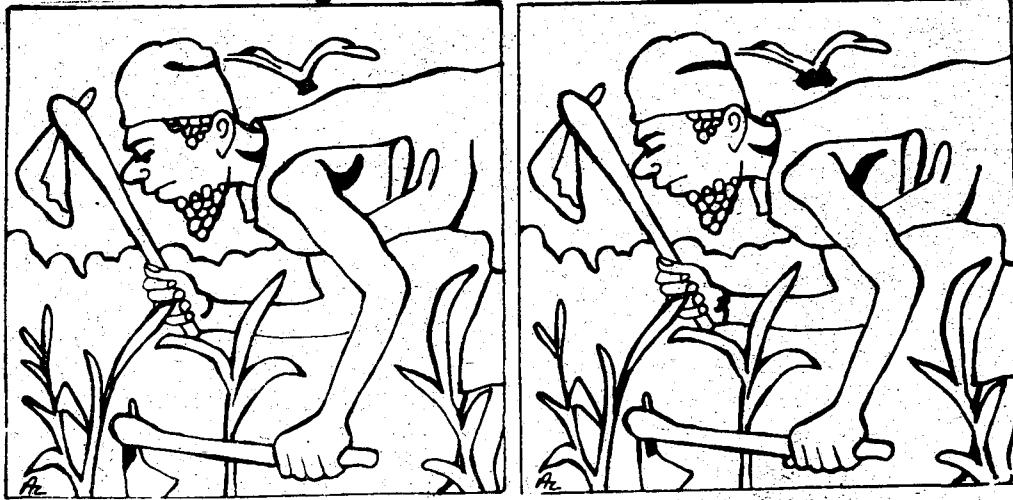
BE AMNGCULIJE YIRIWALIKO TELIYA

N'a fora ko Afiriki ni desebaato jamanaw cikelaw ka be coko la, k'u yiriwak'ulakun setigi jamanaw cikelaw la, fo bolodijengenma ka sabati, a

jamanan kong, an'u kakan. O be tali ke sira kan, i ko dememogoko, demenafoloko, dememinenko n'u wannoncoul, minnu be yiriwalikow teliya, n'u soroli se t'a jamana kelen si ye, kuma t'olu cikejekuluw ma. Cikelaw ye baarakela suguya dwo de ye, minnu ni forobabaarakelaw te kelen ye. Olu ka baara, n'o ye sens ye, o nafaw be hadamadenw be de kan, baloko siratige la. O de koso, fen be ka kan, ka lase u ma, cogo ya la; ka dije jamanaw girin, u togo la; ka sordaw laben, u togo la; ka jurudon u la, k'u ka senefenw don da numan na; k'u n'u wannoncoul n'u jirajirognon na, farafinna ani farajela. Cike yiriwaliko sininama te se, ka bila minen were kong, ka temen sordakow ani sannifeerekow kan, walasa, wari donta ka caya n'a bota ye. A te sira soro, cikelaw tangali ko, setigi jamanaw ni dije demejekulu ka wari nini kojugu ma, desebaato jamanaw kakan, bawo, coko o kong de be mone be sogenbaatola. Nka, n'i te

TULON

Nin desen fila dilanbaga y'a dab'a kama, ka fili 10 k'u la. A y'olu nini.

- 1 : Cikela kinibolo - 2 : Duijok kuruyarjs, kininyarjan te - 3 : Dabas min be julkor, o kise - 4 : Djifura minu be numanyarjan te - 5 : Cikela kungsi kecogo - 6 : Cikela ka tigula kecogo - 7 : Kns min be sanfe - 8 : Dibin min be cikela kamau krcs - 9 : Cikela nekises kecogo

KRC

soro ke, soro kelaw b'u sago k'i la... Hadamadenya t'a cike yiriwaliko la, sanko makari, bawo jago don, i ka sanni ani feereli, be ke sugu la, cogo min na. Farafinw yeredamaw te ka makari nognon na, kuma te farajew ma ! Yiriwaliko bee taalan ye soro doren de ye. Soro te ke mogolabenenn ko, min kalannen don, n'a b'a bolo dayorodon, n'a faamuyalendon. Soro te ke wari ko. A te ke minen ko. Olu dun te lasoro deme ko, ka bojamana kono, wali a kakan. Odemeke goleyleali n'a nognoyali dalen jekawale min kan, o b'in'a fo setigi fila ka je, wali sentan fila ka je, wali setigi ni sentan ka je. A kera cogo o cogo, kokandeme te se, ka ke fen were ye, yeredeme dafalan ko.

CIKEJIKULUW YIRIWALIKOW LA

Sanni cikejikulu sigilen kuraw k'u yere laben jamana fan bee kono, fangaso de ka kan, k'i jo n'u kunkow ye, walasa k'u bilasira. Ale de ka kan, ka senefenw dontalacogo bulonda dayelen cikelaw ye, Afiriki ani dije jamanaw bee kono, k'u n'u nognonnaw nejira nognon na, k'u ka warikow ne naboo, bankiw la, ka sorodaw laben, i ko iziniw n'u nognonnaw, walasa senefenw ka bayelema jamana yere kono. Nka, ni cikelawy usigi, k'i boloda u senkan, ka fangaso makono, u be son ka do ke sigi la, bawo, fangaso ci ka ca... Politikiko n'a nognonnaw, i ko nafasoroko, lakanalikow, kelekow, lekolidenw ka kow, baarakelaw ka kow, jagokelaw ni izinitigiw ka kow olu bee ne nabobaga ye, ale fangaso kelen in de ye. O de kama, cikejikulu nemogow ka kan, k'u jo, u joyoro la k'a faamuya, k'u ka yiriwalikown'uka ne taakowsabatilan folo y'u yere de ye, k'u be se, k'u kanbo dije jamana ani dije demejekulu bee ma, k'a masoro, sariya y'u ka kow late menni bila, u yere ka bolo kan. Diye jamanaw ani dije demejekuluw, olu cekow selen be yoro min na, sisani, nognonsirataamako ka nognon kosebe, sanko, Mali cikejikulu bolo, yere laben yamaruyalen be jekulu min ye, jamana sariyaso fe.

Malosenela daw ye jore damine

Wale damadaw kelen be ka Segu malosenelaw ciyakeda (ORS) ani Ofisi di Nizeri (ON) senekelaw siran, ninan sannifeere ne. A folo ye jiko temenni ye, adama kan. Okera sababu ye, ka taari 700 tine dugu fila kono, n'o ye Joro ani Sinsanin ye. Sanji min nara tile 41 kono o yorow la ninan, n'o ye milimetere 698,4 ye, oka cani salonta ye, min tun ye milimetere 475,7 ye tile 44 kono. Sanji ye cikejikuluw bee labo, ka soro baaraw yere tun ma damine folo. Dingew bee fara, k'a to tintin daw ye. Fen min ye Ofisi yere ka malosenelaw yorowy, otijeli danna yorolabenbaliw doren de ma, i ko jibolisira te foro

be don da minnu fe, olu faamuyalen don. Fen min ma faamuya, o ye do farali y'a wariw kan «dewaliyason» tile in na. N'a fora ko minenw songow geleyleara, ko warisabe ma fara koori songo kan, ko sanji ye seneforow tine, ko cikelaw ka wari kura sara, o be geleylea kosebe, bawo, bee b'i soro da don, kabini sannifeere tuma ma se. O de koso, cikela daw y'a jira ko ninan wariko mankantan te, k'a masoro, olu ka fo la, «dewaliyason» dadiyara jagokelaw de la, ka temen cikelaw kan. Ni sannifeere dadiyara jagokelaw la ka temen sorokelaw yere kan, o y'olu de noye. O b'a jira k'ulabennente, ko barika tu la. N'o te, «dewaliyason» be se, ka goya cikela la cogo di ?

Ni Segu malosenelaw ye Ofisi di Nizeri malosenelaw ka laben nognon ke, a ka gelen, mogowere, sanko jagokelaw n'u nognonnaw, olu ka soro k'u kakan. Nafasoroko selen

be yoro min na sisani, n'o ye wariko geleylea tile ye, bee de ka kan, k'i yere ka kow ne naboo, i yere ye, walasa, do kana ke baarakela ye, do ka k'o baara tono diyabobaga ye.

Laben kun y'o de ye. N'o sera ka sabati, fangaso te cikelaw soro, ka fere u ma, kuma te jekulu, wali mogokelen ma, hali n'o kera nafolotigi ye. Geleylea minnu kofolen file, Segu ani Ofisi di Nizeri malosenelaw yorow bee kono, olu benna waati jugu min ma, n'o sanji cayako ni «dewaliyason» ye, o de y'a kolajuguya. Nka, dije ko bee ye jekaf de ye.

A be cikelaw ni mogow de ce, minnu b'u ka kow bee kalama. Osiratigela, olutena son, cogo si la, ka bere da cikelaw kun, k'a soro, u b'a don, k'a se tu ye.

minnu kono. Oye baaranuman nafa do ye. Wale filanan min kelen be, k'a yorow malosenelaw jore, tugun, o ye takisi kura sigilenw ye, i ko «eredewansi» min be sara, taarikelen baara la. Furancejan be ninan wari sarata ni salonta ce. A folo min tun ye Sefawari 28.000 ye, salon, o kera 34.000 ye ninan. Filanan min tun ye 21.000 ye, okera 25.000 ye. Sabanan min tun ye 14.000 ye, o kera 17.000 ye. Do farala balofen towani nakofenw fana takisiw kan, bawo, o wari sarata min tun ye sefawari 3.500 ye, o kera 4.250 ye, ninan.

Ajirala ko Ofisi be wari minnu mince cikelaw la, k'a b'a yere laben n'o wari de ye, walasa ka senekela caman magow ne, ka t'a fe. O yere laben kow ne dennen be cikelaw fe, bawo, bee ne be Ofisi cesircogola, k'a ka baara ke, a jecognow bee sagola. Wariminenw